

Şehrin Ufak Tefek Taşları

– Ertuğrul Erdoğan · 17 Ekim 2012

Şeftali başta olmak üzere bin bir çeşit meyveleriyle dolup taşan ve yemyeşil ovaları çarpık- çurpuk yapılan varoşlara, o dönemin bilinçsiz belediye yetkilerinin de onay verdiği evler yeşilliği öldürse de; Uludağ'ın görkemli yeşilliği ile tarih kokan Osmanlıya başkentlik yapan ve Bithynia tarafından kurulan Bursa'yı sanırım birçoğunuz görmüştür. Sabahın erken saatlerinde metroya biniyorum. Nereye mi? Oğlumun öğretmenleriyle görüşme yapmak için, Osmanlı döneminde 29 Mart 1868 yılında Bursa Valisi İzzet Paşa tarafından yoksul ve kimsesiz çocukları korumak amacıyla İslahhane olarak açılan, 1877-1878 yıllarında yapılan Rus Savaşı'na da askerlere elbise diken ve günümüzde adı Tophane Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'ne gidiyorum.

Metro içinde “Şehreküstü” durağına gelindi, anonsu yapıldığında, size de bu isim ilginç geldi mi bilmem ama sahi kim neye küsmüştü? Dedik ya bu şehir baştan aşağı Osmanlı kokuyor. Osmanlılar Bursa'yı fethettiği 1329 yıl öncesinde Tophane dediğimiz ve Bursa Kalesi içinde yaşayan halktan zamanın Tekfur'u ile anlaşamayanların kaleyi terk ederek kurdukları mahalleye verilen isim olarak diyenler olduğu gibi, önce Osmanlı'da “Şehrek” olan bu mahallede bir hoca yaşadığı şehrin günlük gailelerinden bunalmasıyla evini o yıllar şehrin en uç bölgeye yapması ve ikamet etmeye başlamasından sonra “Şehreküstü” dendiği rivayet edilmekte. Bu zattın cami de yaptırdığı söylenmekte.

Neyse adımlarımı tarihi okula yönlendiriyorum. Henüz tek-tük dükkânların açıldığı tarihi Kapalı Çarşı'sından geçtiğimde Ulu Cami heybetiyle önümdeydi. Bursa'da bulunup acıktığınızda, Bursa'nın meşhur İskender Döner'i gelse de, ibadet yapmak için de “Ulu Cami” gelir. Zaten Bursa'ya ziyarete gelenlerde bu camiyi görmeden gitmezler. Aslen zaviye (Yol üstünde kurulmuş Müslümanların ihtiyaçlarını gidermek için kullandıkları yer. Han gibi) olarak yapılan sonradan cami olarak kullanılmaya başlayan Cami I. Beyazıt tarafından 1396-1400 yılları arasında yapılmış. Beş bin metre kare alandaki caminin 20 kubbesi bulunmakta. 1889 yılında yangında atlatan cami, İslam tarihinin en eski camilerinden. Minberinin girişindeki kitabenin altın yaldızla Osmanlıca olarak “Yıldırım Beyazıt tarafından 1399 yılında yaptırılmıştır” ibaresi bulunmakta.

Yeniden restore edilen Bursa Kalesi'nin önünden geçiyorum. Bu kale Bithynia devletlerinden kalma, Roma, Bizans ve Osmanlı devirlerinde tadilat görmüş ve Hisar Kapı, Yer Kapı, Zindan Kapı, Pınarbaşı Kapı, Kaplıcalar Kapı girişleri de bulunmakta. Surlarının 5 kapısı bulunmakla birlikte yüksek bir kaledir. Ancak 1855 deki büyük depremde Hisar kapısı yıkılmıştır. Hafif yokuşu çıktığımda soluklanmak istiyorum. Osmangazi Türbesi'nin hemen alt tarafındaki çay ocağına giriyorum. Bir iki basamak merdivenden indiğimde içerisi doğu ezgilerinin olduğu dekorlar arasında sabah çayımı ve aldığım simidimi televizyon izleyerek yiyorum. Çıktığımda bir iki adım ötemde Osmanlı Gazi Türbesi Şehitlik Anıtı'nın hemen yanında. Daha önce Osman gazi, Soğüt'deki Ertuğrul Gazi'nin türbesine gömülmüş ancak Bursa'nın Türklerin eline geçmesinden sonra da naşı Bursa dönemine ait Saint Elia (Gümüşlü Kumbet) Kilisesine gömülmüş. 1855'de türbe yıkılınca 1863'de bugünkü türbeyi Sultan Abdülaziz yaptırmış. Fazla anlatmayım, gelip gördüğünüzde daha geniş bilgiyi rehberinizden öğrenirsiniz.

1868 yılında yapılan okulda oğlumun öğretmenleriyle görüştüğümde sonra bahçedeki banka oturuyorum. Öğrencilerin kimi basketbol oynuyor. Kimisi de dinlenmede. Yanımdaki banka da birkaç kız öğrenci oturuyor. Bu okulda zaten kız öğrenci sayısı oldukça az. Kız öğrenci telefonunda öylesine hızlı mesaj çekiyor ki, dikkatimi çekti. “Ayda kaç mesaj çekiyorsun?” dediğimde aldığım yanıt 3-4 bin civarıydı. Şaşırarak “neler yazıyordur!” demekten de kendimi alamadım. Yanıma okulun üç başkan adayından bir öğrenci oturdu. Kendisine başarılar dileyip, “Başkanlık için neler vaat ediyorsun?” diyerek sohbeti derinleştirdik. Ona, arkadaşlarını bilinçlendirmek adına; okullarındaki konferans salonunun etkin kullanılmasını, zaman zaman kişisel gelişim seminerlerinin düzenlenmesini, okulda oluşturularak gençlik temsilcileriyle bu konferans salonunda belirlenecek bir konu üzerinde müzakerelerin yapılabileceği gibi fikirleri verdiğimde ilgisini çekti ve benden yapacağı bir konuşma için metin yazmamı talep ettiğinde, “bu gençte iş var” dedim. Zaten konuşmalarında okuduğu kitapların bilgisi, damlıyordu. Saatlerin nasıl ilerlediğinin farkında değildim. Bir çırpıda öğleden sonrayı görmüştüm. Ulu cami'nin karşısındaki PTT Merkezine uğrayıp, daha önce birlikte çalıştığım Müdür arkadaşımı ziyaret edip, bir çayını sohbet arasında içtim. Tekrar Ulu Cami'nin önünden geçtiğimde, genç polisler ellerindeki makineli tüfek ve gerideki biber gazlarıyla sıkı bir önlem aldıkları belliydi. Teyyare Kültür Merkezi'nin önünde bekleyen birisine sorduğumda; Hakkâri Çukurca'da şehit olan Tankçı Üsteğmen Aykut Köroğlu'nun cenazesi olduğunu söylediğinde terörü kaçınıcı kez lanetlediğimi bilemeden tarihi İskender Döner'in hemen yanındaki sokakta tezgâhını kuran ve kara kalem resimle ekmeğini kazanan arkadaşşıma uğradım. Uzun sohbetin ardından kâğıt ve kalemlerini masaya koyduğunda ne yapmak istediğini anlamıştım. Neşe içinde çizdiği kara kalem resmimi alıp metro durağına yöneldiğimde karşıma 10-15 öğrencinin kurduğu bir stant dikkatimi çekiyor. Yaklaşıp, başındaki genç lise öğrencilerine sorduğumda; “Bizler muhalif grubuz ve eğitim hakkındaki görüşlerinizi yazar mısınız?” dediğinde, önümde rulo çeklinde açılan bölüme “Gençlerin okullarında özgürce düşüncelerini ifade edebileceği, iktidarlarında ebeveyllerine sağlayacağı mutlu ve refah bir ortamın gerekliliği” gibi görüşlerimi yazıyorum. Gençlerle sıkı bir sohbetin ardından tekrar Şehreküstü metrosundaydım. Tesadüf gideceğim trende hemen gelmişti. Bindim. Birkaç durak sonra kırk yaşlarında uzun pardösülü ve şişmana yakın bir kadın elinde tuttuğu 6 veya 7 yaşındaki çocuğu ile bindi. Annesi kapıya yakın koltuğa oturup oğlunu önüne aldığımda trende hareket etmişti ki, çocuk can havliyle bağırma ve elleriyle kulaklarına ve kafasına hızla vurmaya başladı. Çocuğa baktığımda, ter içinde titriyordu. Yolcuların gözü çocukta idi. Kafalar sağa sola sallandıkça herkes sanki sağlığına duacı gibiydi. Elinde röntgenli dosya olan annenin gözlere baktığımda, alnında biriken terler boncuk boncuktu. Birkaç kez silse de, yenisi ardından geliyordu. Çocuk ağlamanın dozunu artırıp, kulaklarına ve kafasına sertçe vurmaya devam ettiğinde annesinin yüzünde çaresizlik hâkimdi. Ayakta duran genç bir kız kadının karşısındaki boş koltuğa oturup çocuğu teskin etmek istese de nafiyleydi. Çantasından gofret çıkartıp uzatanlara bile yanıt vermeyen çocuk sürekli ağlıyor ve kafasına şiddetle vuruyordu. Anne çaresizce gözyaşlarını döktüğünde ineciğim durağa gelmişim. Merdivenlerden aşağıya indiğimde, kulaklarımda çocuğun ağlaması devam ediyordu...

Ertuğrul Erdoğan

Ekim 2012/Bursa